

**Рішення вченої ради
Херсонського державного університету
від 29 січня 2024 року**

**Про законодавчі ініціативи
трансформації вищої освіти в Україні**

Херсонський державний університет з відкритою системою освітньої та наукової діяльності, визнаною вітчизняною й міжнародною академічною спільнотою, своєю діяльністю під час війни довів, що здатний працювати за будь-яких умов, об'єднавши учасників освітнього процесу заради формування людського капіталу для херсонської громади, південного регіону й країни загалом. Реалізуючи Стратегію розвитку Херсонського державного університету, затверджену в 2023 році, ми докладаємо максимальних зусиль на створення сучасного інноваційного відкритого університету з унікальним освітнім цифровим середовищем, який об'єднує професійних вмотивованих учених і викладачів та самодостатніх здобувачів освіти, інтегрованого до європейської освітньої й наукової спільноти.

Вчена рада Херсонського державного університету підтримує ініціативи Міністерства освіти і науки України щодо необхідності проведення реформ задля забезпечення довіри до якості вищої освіти України, ефективного витрачання бюджетних коштів та пришвидшення інтеграції вищої освіти України у європейський освітній простір. Погоджуємося з тим, що відкладати зміни в системі вищої освіти – це відкладати розвиток нашої країни.

Водночас вчена рада Херсонського державного університету звертає увагу на такі моменти:

1. Як тимчасово релокований заклад освіти Херсонський державний університет бачить своє майбутнє як основний суб'єкт відновлення, осередок української державності та майданчик якісної підготовки фахівців різного профілю на Херсонщини. Ми прагнемо повернутися на власну базу, незважаючи на те що всі інфраструктурні об'єкти університету в м. Херсоні зазнали руйнувань унаслідок обстрілів російськими окупаційними військами. Уважаємо, що збереження освітніх систем тимчасово окупованих та деокупованих територій повинно стати пріоритетним і стратегічним напрямом діяльності Уряду та МОН для їхнього повоєнного відновлення й розвитку після деокупації. Є необхідність створення на рівнях Уряду та Міністерства окремої програми підтримки тимчасово переміщених ЗВО, їхніх науково-педагогічних працівників, співробітників та випускників. Саме тому вважаємо, що для посилення державницької позиції України на тимчасово окупованих територіях Херсонської області та додаткової підтримки деокупованих громад регіону, що потерпають від щоденної російської воєнної агресії, необхідно в структурі Єдиної державної електронної бази з питань освіти, а також інших інформаційних ресурсах та базах, забезпечити відображення закладів освіти міста Херсона за територіальним принципом як закладів Херсонської області, а не відповідно місць їх переміщення.

Питання ліквідації або об'єднання релокованих ЗВО потребує, з одного боку, розроблення й обговорення прозорих і чітких критеріїв такої реорганізації, з другого – вивчення й моделювання ситуації повоєнної перспективи відновлення регіонів, що постраждали від окупації й воєнних дій, зокрема й Херсонщини, ураховуючи демографічні та економічні пріоритети розвитку регіонів тощо. Релоковані ЗВО на сьогодні є унікальним інструментом реконструкції територій, які відновлюватимуться після деокупації та завершення воєнних дій.

2. Публічну дискусію в освітянській спільноті викликала відсутність чітких критеріїв та єдиних підходів і алгоритмів до об'єднання й реорганізації ЗВО. Уважаємо, що прозорість, більша аргументація та артикуляція у цьому питанні зняли б соціальну напругу в суспільстві. Чи будуть усі задоволені – точно ні. Але дотримання принципу «Спочатку методологія, алгоритми з системою винятків, а тільки після цього конкретна реалізація в просторі вищої освіти України» міг б забезпечити критичну масу підтримки суспільства, включаючи й освітян.

3. Підтримуємо Міністерство освіти і науки України у відновленні формульного фінансування закладів вищої освіти. Це те, що мотивує, формує систему пріоритетного фінансування успішних вишів, забезпечує принцип справедливості. Проте актуальним залишається питання оновлення чинних і розроблення та обговорення нових критеріїв щодо механізмів розподілу коштів за результатами освітньої, наукової та міжнародної діяльності ЗВО з урахуванням ситуації, яка склалася протягом двох років війни.

І головне – повинно чітко визначити межі базового фінансування, залежно від законодавчо прийнятих норм, та мотиваційної частини, яка згідно відкритої методології, визначає медіанний принцип бонусів для кожного конкретного університету.

Також дуже обережно необхідно підходити до внесення змін щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам: фінансові системи університетів України знаходяться сьогодні в кризових умовах і різкі зміни та невдало змодельовані процеси можуть набути незворотних наслідків.

Додаткової уваги та унормування потребує питання надходження та витрат коштів на рахунок університету в межах грантових угод за міжнародними проектами, особливо для університетів, території яких були під окупацією. Урегулювання також потребує законодавство щодо можливості виконання фінансового складника міжнародних грантів, проектів та благодійних внесків, а саме закупівлі необхідного обладнання, передбаченого міжнародними грантовими угодами, виплати заробітної плати та оплати відряджень. Обмеження щодо певних статей витрат, передбачених українським законодавством, зокрема в період воєнного стану.

4. У 2022-2023 роках релоковані університети, завдяки підтримці Президента України, Уряду України, змогли подолати певні виклики та продовжити стало працювати і навіть розвиватися. Більш того це був сигнал майбутньому України, що держава завжди з ними, незалежно від загальної

ситуації. Ідеться про запровадження квоти-2, компенсації вартості навчання здобувачам за II семестр 2022 року, переведення здобувачів на бюджетні місця за постановою КМУ № 1224 тощо. У запропонованих ініціативах ідеться про істотне скорочення державного замовлення шляхом переходу на систему грантів та кредитів. Станом на 01.12.2023 року у Херсонському державному університеті навчаються 283 (8,6%) здобувачів, які знаходяться на ТОТ. Також 314 наших здобувача, що складає 9,5%, перебувають у Херсонській міській громаді і потерпають від активних бойових дій. Такі здобувачі, а також майбутні вступники потребують особливої підтримки у вигляді гарантованого бюджетного місця, адже йдеться про формування людського капіталу Херсонщини, про повоєнне відновлення регіону.

5. Питання виведення коледжів зі структури університетів потребує особливого підходу та, на нашу думку, відтермінування на деокупованих територіях та на ТОТ. У структурі Херсонського державного університету знаходяться два відокремлених структурних підрозділи: Генічеський фаховий коледж (станом на зараз – тимчасово окупована територія) та Бериславський фаховий педагогічний коледж імені В.Ф. Беньковського (станом на зараз – територія активних бойових дій). Збереження цих закладів освіти – питання політичного характеру, присутності України на ТОТ та свідчення наявності планів розвитку деокупованої території. Наразі неможливо оцінити стан матеріально-технічної бази коледжів, а питання формування ефективної освітньої мережі регіону може бути вирішено лише після деокупації всієї території Херсонської області та припинення обстрілів. Наше бачення цього питання полягає в збереженні коледжів у структурі університетів у межах області, де розташований університет.

6. Гармонізація Переліку галузей знань і спеціальностей з Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED-F 2013) є важливим кроком на шляху інтеграції української системи освіти. Водночас пропозиції щодо внесення змін до проєкту Переліку були враховані дуже обмежено, без оприлюднення результатів громадського обговорення. Наразі в оприлюдненому після громадських обговорень і офіційних звернень черговому проєкті Переліку наявні позиції (наприклад, стосовно віднесення спеціальності «Географія» до галузі суспільних наук лише з 1 кодом відповідності), що протирічать ISCED-F 2013 і унеможливають формування якісного змісту освітніх програм і, відповідно, забезпечення якості освіти.

7. Одним із пріоритетів університету, визначених Стратегією розвитку Херсонського державного університету на 2023 – 2027 рр., є цифровізація. Ураховуючи позицію Міністерства освіти і науки України щодо посилення уваги до цифровізації освітнього процесу, зазначаємо, що окремої уваги та законодавчого врегулювання потребує залучення ІТ-спеціалістів для реалізації оновлення та розроблення сучасних сервісів та практичного викладання, унормування механізмів залучення та оплати праці відповідної роботи. Пропонуємо звернути увагу на досвід нашого університету щодо реалізації ролей помічників деканів з цифровізації для інтеграції здобувачів

вищої освіти, науково-допоміжного персоналу та науково-педагогічних працівників у цифровий простір університету.

Також акцентуємо увагу на необхідності запровадження прозорого контролю за забезпеченням якості освіти через відповідний цифровий інструментарій (особливо в умовах постійних перевірок ТЦК). Наразі Херсонській державний університет має власну освітню платформу KSU-online та сервіс KSU24, які забезпечують наявність усіх цифрових слідів освітнього процесу. Потребує уваги інтеграція відповідних сервісів із ЄДЕБО.

Важливо продовжити можливості для ЗВО застосування ліцензій на сервіси Google, Microsoft та платформи дистанційної освіти (Coursera, Udemu та інші).

Переконані: правильні рішення Міністерства освіти і науки України прийматиме в правильний спосіб, із забезпеченням необхідної, хоча і не завжди приємної аргументації, та враховуватиме особливості кожного регіону; ці рішення будуть наповнені стратегічним баченням розвитку української вищої освіти й урахуватимуть корективи, що вносить війна. А інструментарій моделювання різних сценаріїв забезпечить критичну підтримку суспільства таких необхідних для майбутнього реформ!!!

Голова вченої ради
Херсонського державного
університету

Володимир ОЛЕКСЕНКО